

Sygn. akt VIII Ka 130/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku, VIII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Dariusz Niezabitowski

Protokolant Aneta Chardziejko

przy udziale Prokuratora Ewy Minor - Olszewskiej

po rozpoznaniu w dniu 24.05.2016 r.

sprawy skazanego P. D.

w przedmiocie wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VIII Wydział Karny w Siemiatyczach

z dnia 17 grudnia 2015 r. sygn. akt VIII K 232/15

I. Zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Bielsku Podlaskim do ponownego rozpoznania

II. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz r. pr. J. S. kwotę 147,60 – sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy (w tym wliczona kwota 27,60 – dwadzieścia siedem złotych sześćdziesiąt groszy - tytułem podatku VAT) jako wynagrodzenie za obronę skazanego przed Sądem II-instancji świadczoną w sprawie z urzędu.

UZASADNIENIE

P. D. został skazany prawomocnymi wyrokami :

1. Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 25 marca 2010 roku w sprawie o sygn. akt **VIII K 122/10** za czyn I popełniony w okresie czasu od maja 2009 do 31 grudnia 2009 roku z art. 208 kk za czyn II popełniony w dniu 20 stycznia 2010 roku z art. 208 kk na karę 5 (pięciu) miesięcy ograniczenia wolności.

2. Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 21 września 2012 roku w sprawie o sygn. akt **VIII K 329/12** za czyn popełniony w dniu 15 lipca 2012 roku z art. 244 kk i in. na karę 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 2 lat i na grzywnę (art. 71 § 1 kk) w wymiarze 40 (czterdzieści) stawek dziennych przyjmując wysokość stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięć) złotych;

Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2013 roku zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności, postanowieniem z dnia 17 października 2013 roku skrócono karę pozbawienia wolności o 30 dni.

3. Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 19 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt **VIII K 59/13** za czyn popełniony w dniu 17 stycznia 2013 roku z art. 244 kk na karę 3 (trzech) miesięcy ograniczenia wolności, postanowieniem z dnia 14 stycznia 2014 roku zamieniono 1 miesiąc kary ograniczenia wolności z 15 dni zastępczej kary pozbawienia wolności.

4. Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 18 października 2013 roku w sprawie o sygn. akt **VIII K 336/13** za czyn popełniony w dniu 31 sierpnia 2013 roku z art. 244 kk i in. na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 2 lat i na grzywnę (art. 71§1 kk) w wymiarze 40 (czterdzieści) stawek dziennych przyjmując wysokość stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięć) złotych;

Postanowieniem z dnia 18 listopada 2014 roku zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności, postanowieniem z dnia 26 marca 2014 roku zamieniono karę grzywny na prace społecznie użyteczną w wymiarze 4 (czterech) miesięcy.

5. Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 13 grudnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt **VIII K 412/13** za czyn popełniony w dniu 11 października 2013 roku z art. 244 kk na karę 3 (trzech) miesięcy ograniczenia wolności, Postanowieniem z dnia 10 lutego 2015 roku zamieniono 1 miesiąc kary ograniczenia wolności na 15 dni zastępczej kary pozbawienia wolności.

6. Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 21 sierpnia 2014 roku w sprawie o sygn. akt **VIII K 225/14** za czyn popełniony w dniu 26 czerwca 2014 roku z art. 244 kk na karę 6 (sześciu) miesięcy ograniczenia wolności,

Postanowieniem z dnia 3 lutego 2015 roku zamieniono 5 miesięcy kary ograniczenia wolności na 2 miesiące i 15 dni zastępczej kary pozbawienia wolności.

7. Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 6 maja 2015 roku w sprawie o sygn. akt **VIII K 89/15** za czyn I popełniony w dniu 9 grudnia 2014 roku z art. 279§1 kk na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności, za czyn II popełniony w dniu 9 grudnia 2014 roku z art. 13§1 kk z zw. z art. 279§1 kk, na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności, za czyn III popełniony w okresie od 20 do 29 grudnia 2014 roku z art. 279 § 1 kk na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności, za czyn IV popełniony w dniu 10 stycznia 2015 roku z art. 278§1 kk na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, za czyn V popełniony w dniu 12/13 stycznia 2015 roku za czyn z art. 289 § 1 kk na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, orzeczono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności i na grzywnę (art. 33 § 2 kk) w wymiarze 100 (sto) stawek dziennych przyjmując wysokość stawki dziennej na kwotę 10 (dziesięć) złotych, zaliczono na poczet kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania od dnia 17 stycznia 2015 roku do dnia 9 marca 2015 roku.

8. Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 8 czerwca 2015 roku w sprawie o sygn. akt **II K 93/15** za czyn I popełniony w okresie od 30 listopada do 2 grudnia 2014 roku z art. 279 § 1 kk, za czyn II popełniony w dniu sierpniu 2014 roku z art. 279 § 1 kk, na karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 5 lat.

Skazany P. D. w dniu 7.09.2015 roku wystąpił z wnioskiem o wydanie wyroku łącznego obejmującego prawomocne skazania w sprawach VIII K 89/15 i VIII K 336/13 Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim.

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VIII Wydział Karny w Siemiatyczach wyrokiem z dnia 17 grudnia 2015 roku w sprawie o sygn. akt VIII K 232/15, na podstawie art. 85 kk, art. 86 § 1 kk, art. 87 kk w zw. z art. 19 ustęp 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 20 marca 2015 roku, poz. 396) połączył skazanemu P. D. karę pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim w sprawie o sygn. akt **VIII K 336/13** i karę ograniczenia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim w sprawie o sygn. akt **VIII K 412/13** i orzekł wobec skazanego karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 6 (sześciu) miesięcy.

Na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu 15 dni zastępczej kary pozbawienia wolności odbytej w sprawie o sygn. akt VIII K 412/13.

Ponadto na podst. art. 85 kk, art. 86 § 1 kk, 89 § 1a kk w zw. z art. 19 ustęp 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 20 marca 2015 roku, poz. 396) połączył skazanemu P. D. kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim w sprawie

o sygn. akt **VIII K 89/15** i w sprawie o sygn. akt **II K 93/15** i orzekł wobec skazanego karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 3 (trzech) lat.

Na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres odbytej kary pozbawienia wolności oraz okres tymczasowego aresztowania od dnia 17 stycznia 2015 roku do dnia 9 marca 2015 roku przyjmując, iż jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności równa się jednemu dniowi kary pozbawienia wolności w sprawie o sygn. **VIII K 89/15**.

W pozostałym zakresie wyroki podlegające łączeniu pozostawił do odrębnego wykonania.

Na podstawie art. 572 kpk umorzył postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego w sprawach o sygn. **VIII K 122/10, VIII K 329/12, VIII K 59/13, VIII K 225/14** Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim.

Zasądził od Skarbu Państwa na rzecz r. pr. J. S. kwotę 147,60 (sto czterdzieści siedem złotych sześćdziesiąt groszy) złotych w tym kwota VAT 27,60 (dwadzieścia siedem złotych sześćdziesiąt groszy) złotych tytułem kosztów obrony sprawowanej z urzędu.

Zwolnił skazanego P. D. od ponoszenia kosztów związanych z wydaniem wyroku łącznego przejmując je na rachunek Skarbu Państwa.

Powyższy wyrok zaskarżyła obrońca skazanego P. D. w części, tj. co do orzeczenia o karze łącznej 3 lat pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 438 pkt 4 zarzuciła rażąco niewspółmierność orzeczonej kary łącznej, której wysokość jest nieadekwatna do istniejącego związku podmiotowego i przedmiotowego pomiędzy poszczególnymi czynami, za które wymierzono kary jednostkowe oraz nie uwzględniła w należyty sposób okoliczności, które zaistniały już po wydaniu poprzednich wyroków, które przemawiają za korzystniejszym dla skazanego ukształtowaniem kary łącznej.

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez orzeczenie wobec skazanego kary łącznej pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wywiedziona w niniejszej sprawie okazała się zasadna o tyle, o ile umożliwiła Sądowi Okręgowemu przeprowadzenie kontroli instancyjnej wyroku łącznego wydanego przez Sąd Rejonowy, a w efekcie jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Z uwagi na dostrzeżone z urzędu uchybienie dotyczące obrazy normy art. 19 ustęp 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 20 marca 2015 roku, poz. 396), mające wpływ na treść wyroku, prowadzące w konsekwencji do zaistnienia przesłanki rażącej niesprawiedliwości, o jakiej mowa w art. 440 kpk, zaskarżone rozstrzygnięcie nie mogło się ostać (podlegało uchyleniu niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionego zarzutu), co z kolei uczyniło przedwczesne ustosunkowanie się do kwestii rażącej niewspółmierności jednej z kar łącznych pozbawienia wolności, sformułowanej w apelacji obrońcy skazanego.

Na wstępie niniejszych rozważań Sąd Odwoławczy pragnie powołać zasadę, która stanowi niejako fundament procedowania w przedmiocie wyroku łącznego, zasadę której uchybienie przez Sąd I instancji legło u podstaw wadliwości procedowania w analizowanej sprawie. W świetle dotychczasowej ugruntowanej linii orzeczniczej, Sąd przy orzekaniu w przedmiocie wyroku łącznego winien z urzędu brać pod uwagę wszystkie wyroki wydane dotychczas wobec skazanego, a nie tylko wskazane we wniosku. Ponieważ wyrok łączny stosownie do art. 570 kpk może być wydany zarówno na wniosek, jak i z urzędu, przeto gdy Sąd nie dopatruje się możliwości połączenia w wyrok łączny wyroków wskazanych we wniosku uprawnionego (zwłaszcza gdy jest to wniosek samego skazanego), ale dostrzega możliwość wydania wyroku łącznego w oparciu o skazania niepowołane we wniosku, to może z urzędu wydać taki wyrok. W postępowaniu o wyrok łączny nie obowiązuje zasada skargowości, nie realizuje się tu bowiem

funkcja ścigania (oskarżenia), a zatem i sam wniosek o wydanie takiego wyroku nie jest w swej treści wiążący dla Sądu, a zgodzić się należy, że w sytuacji, gdy zachodzą warunki do wydania takiego wyroku, jego wydanie jest obowiązkiem Sądu (Komentarz do art. 570 kodeksu postępowania karnego (Dz.U.97.89.555), [w:] T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Zakamycze, 2003, wyd. III.).

W realiach niniejszej sprawy właśnie po części uchybienie w w/w kwestii, odnoszące się do rozstrzygnięcia w oparciu o niekompletny materiał dowodowy doprowadziło do błędnego (niewłaściwego) zastosowania normy art. 19 ustę 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 20 marca 2015 roku, poz. 396), a w konsekwencji do merytorycznej wadliwości orzeczenia. Zarówno wniosek samego skazanego (k.2), jak i przedmiot analizy Sądu I instancji stanowiły wyłącznie prawomocne orzeczenia zapadłe przeciwko P. D. przed dniem 1 lipca 2015 roku wynikające z karty karnej skazanego (k.6-8). Tymczasem z tego samego dokumentu, o który Sąd Okręgowy uzupełnił w dniu 24 maja 2016 roku przewód sądowy (k.83-87) w sposób jednoznaczny wynika, iż w dacie wydania przez Sąd Rejonowy skarżonego wyroku, P. D. pozostawał ponadto prawomocnie skazany również 2 kolejnymi wyrokami, w tym wyrokiem z dnia 16 października 2015 roku w sprawie II K 209/15 Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim. Fakt ten najwyraźniej umknął Sądowi I instancji, a bez wątpienia pozostawał on kluczowy dla kwestii właściwej interpretacji normy art. 19 ustę 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 20 marca 2015 roku, poz. 396), a zatem zastosowania właściwych z punktu widzenia interesu skazanego przepisów ustawy karnej, regulujących warunki formalne do wydania wyroku łącznego.

Podkreślić należy, że z dniem 1 lipca 2015 roku, nastąpiła zmiana przepisów prawa materialnego, regulujących przesłanki orzekania kary łącznej, w tym brzmienia art. 85 kk. Wprowadzony ową nowelizacją art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy- Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015.396) stanowiący tzw. przepis intertemporalny stanowił, iż nowego obowiązującego od w/w daty brzmienia art. 85 kk nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie ustawy, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie ustawy tj. po 1 lipca 2015 roku.

Analizując zaskarżony wyrok łączny Sąd Okręgowy doszedł do konkluzji, iż Sąd Rejonowy wziął jedynie pod uwagę prawomocne wyroki dotyczące skazanego wynikające z informacji o karalności z dnia 22.09.2015 roku (k.6-8) to jest te zapadłe przed dniem 1 lipca 2015 roku, w konsekwencji czego połączył kary pozbawienia wolności i ograniczenia wolności wymierzone w 4 z tych wyroków, orzekając dwie odrębne kary łączne w wymiarze odpowiednio 6 miesięcy pozbawienia wolności i 3 lat pozbawienia wolności, uznając, że w stosunku do skazanego brak było podstaw do zastosowania nowej regulacji. W związku z czym do badania warunków wydania wyroku łącznego Sądowi I instancji posłużyły przepisy ustawy karnej w brzmieniu sprzed powołanej wyżej nowelizacji, w tym przepis art. 85 kk, który uzależniał orzeczenie kary łącznej od faktu popełnienia przez sprawcę dwóch lub więcej przestępstw, zanim zapadł pierwszy wyrok chociażby nieprawomocny, co któregokolwiek z tych przestępstw oraz wymierzenia za nie kar tego samego rodzaju albo innych podlegających łączeniu.

Tymczasem w stosunku do P. D., jak wynika z danych o jego karalności (k. 83-85), po dacie 1 lipca 2015 roku, a przed dniem wyrokowania przez Sąd Rejonowy zapadł jeszcze jeden wyrok skazujący, a mianowicie orzeczenie wydane w sprawie II K 209/15, którym to wymieniony został skazany za czyny z art. 279 § 1 kk popełnione w warunkach art. 91 § 1 kk na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat. Fakt ten w sposób oczywisty nie dostrzeżony przez Sąd Rejonowy jest na tyle kluczowy i istotny dla sposobu procedowania w odniesieniu do wniosku skazanego, iż w diametralnie odmienny sposób nakazywał interpretować brzmienie normy art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy- Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015.396), a co za tym idzie również stosować normy, odnoszące się do badania warunków formalnych do wydania wyroku łącznego.

W zaistniałym bowiem układzie procesowym, w sytuacji gdy jedno z podlegających analizie prawomocnych skazań zostało wydane po dniu 1 lipca 2015 roku, zastosowanie w niniejszej sprawie winny znaleźć przepisy ustawy karnej - w tym przepis art. 85 kk - w brzmieniu obowiązującym począwszy od wskazanej daty nowelizacji. Ten zaś przepis

w odróżnieniu od swego poprzedniego brzmienia - które zawierało m. in. kryterium tzw. chronologii orzeczeń - jako jedyne warunki orzeczenia kary łącznej zakłada popełnienie przez sprawcę dwóch lub więcej przestępstw oraz wymierzenie za nie kar tego samego rodzaju lub innych podlegających łączeniu. Tak więc w jego świetle po pierwsze analizie Sądu Rejonowego na datę wyrokowania w niniejszej sprawie winno zostać poddanych nie 8 lecz 9 prawomocnych orzeczeń dotyczących skazanego P. D., a po wtóre w wypadku ewentualnego spełnienia warunków, o jakich mowa w art. 85 kk w brzmieniu obowiązującym od dnia 1.07.2015 roku w stosunku do skazanego winna zostać orzeczona jedna kara łączna pozbawienia wolności. Powyższe jednoznacznie wskazuje na możliwość połączenia kar orzeczonych wobec skazanego w diametralnie innej konfiguracji, niż uczynił to Sąd I instancji. W realiach niniejszej sprawy niewłaściwe zastosowania przepisów ustawy karnej, doprowadziło do wydania w aspekcie merytorycznym wadliwego orzeczenia, które wg Sądu Odwoławczego można postrzegać w przez pryzmat tzw. rażącej niesprawiedliwości, o jakiej mowa w art. 440 kpk

Waga i charakter omówionego wyżej uchybienia przemawiały zatem za koniecznością uchylenia wyroku Sądu I instancji w całości, niezależnie od granic i stawianych zarzutów i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W ocenie Sądu Okręgowego wydanie bowiem w niniejszej sprawie orzeczenia reformatoryjnego skutkowałoby wkroczeniem Sądu Odwoławczego w zakres kognicji Sądu I instancji powołanego do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy i kolidowałoby z zasadą dwuinstancyjności procesu karnego.

Sąd Rejonowy ponownie rozpoznający sprawę orzekając o karze łącznej powinien uwzględnić dyspozycję art. 85 § 1 k.k w brzmieniu obowiązującym od dnia 1.07.2015 roku., nakładającym na Sąd wręcz obowiązek połączenia wszystkich kar jednorodzących, oczywiście z ograniczeniem wynikającym z § 2 tegoż przepisu. Ponadto przy wymiarze kary łącznej Sąd I instancji powinien wnikliwie rozważyć relacje czasowe i normatywne pomiędzy wszystkimi przestępstwami popełnionymi przez skazanego i dopiero wówczas rozstrzygnąć o odpowiednim jej ukształtowaniu.

Nie można również tracić z pola widzenia okoliczności, że uchylony wyrok został zaskarżony jedynie na korzyść skazanego, Sąd winien mieć zatem na względzie zakaz pogarszania jego sytuacji przy ponownym rozpoznaniu sprawy, o którym mowa w art. 443 k.p.k. Jak bowiem podkreślił Sąd Najwyższy: „Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd uprawniony jest do naprawy poprzednio popełnionych błędów i do połączenia wyroków zgodnie z materialnymi ku temu przesłankami, ale z jednym podstawowym zastrzeżeniem: nowo wydane orzeczenie nie może być surowsze od poprzedniego, jeśli to poprzednie zostało uchylone na skutek apelacji wniesionej wyłącznie na korzyść skazanego. Surowość ta musi być oceniana w kontekście wszystkich aspektów wydanych rozstrzygnięć, choć w praktyce najczęściej odnosi się do dolegliwości stricte penalnych.”(w

yrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2014 roku w sprawie V KK 393/13, Lex nr 1463965). Dlatego też ponownie orzekając w przedmiocie wydania wyroku łącznego Sąd Rejonowy będzie musiał w taki sposób ukształtować sumę odczuwalnych dla skazanego dolegliwości, by nie przekroczyła ona ram wynikających z zaskarżonego orzeczenia.

Mając na uwadze dostrzeżone na etapie kontroli odwoławczej uchybienie Sądu I instancji, zwłaszcza zaś jego wagę i wpływ na treść orzeczenia, Sąd Okręgowy uznał za przedwczesne ustosunkowywanie się do kwestionowanego w apelacji obrońcy skazanego wymiaru kary łącznej. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż sposób kształtowania kary łącznej jest czynnością następującą na kolejnym etapie orzekania tj. po ustaleniu, które z przestępstw objętych postępowaniem pozostają w zbiegu realnym.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji.

O kosztach obrony z urzędu za postępowanie odwoławcze orzeczono na mocy § 17 ust. 5 w zw. z § 4 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2015.1801 j.t.).